

GÖTEBORGS CENTRUM FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

Rapport

En analys av ansökningsinsatser från Göteborg till Formas riktade utlysning 'Att förverkliga de Globala hållbarhetsmålen'

Ett stöd för framtida riktade forskningssatsningar

Madelene Ostwald

Göteborgs centrum för hållbar utveckling

ISBN 978-91-987320-0-9

2021-09-01

Innehåll

Sammanfattning	3
Bakgrund	5
Syfte	5
Material och metod	6
Utllysningen.....	6
Beredningsprocessen.....	7
Granskningspanelen.....	8
Effekt av förberedande utlysning 2018	9
Bedömning	10
Kriterierna vid bedömning.....	12
Tvärvetenskap	14
Tvärvetenskapliga miljöer	15
Projektgruppers konstellationer	16
Mönster bland beviljade projekt.....	17
Geografisk placering av beviljade projekt	19
GMV:s insats	20
Möjligheter	20
Forskarna.....	21
Universiteten och forskningsmiljöer i Göteborg.....	22
Grant Office och innovationskontor	24
GMV	25
Forskningsråden	25
Referenser.....	29

Sammanfattning

Formas specialutlysning 'Att förverkliga de Globala hållbarhetsmålen' från 2019/20 analyserades utifrån att ingen av de 11 tilldelade projekten (beviljningsgrad 6,6 procent) kom från Göteborgs universitet och Chalmers, trots att 30 (17 procent) av de 174 ansökningarna söktes från dessa universitet. Ansökningar, yttranden, dokument från Formas, kontinuerlig dialog med forskningssekreterare, intervjuer (24 huvudsökanden, fem granskare) och information från rundabords-samtal har varit grunden till analysen.

Resursåtgången för att utveckla 174 ansökningar beräknades till 201 timmar per ansökan till en kostnad av totalt 29,2 miljoner kronor (mkr), vilket motsvarar 14 procent av utlysningens totala budget på 210 mkr. Fem av ansökningarna från Göteborg fanns med på kortlistan bestående av 30 ansökningar som diskuterades under granskarnas panelsmöten. De sex kriterier som använts vid granskningen visar att ansökningarna från Göteborg inte nådde högsta poäng (7:a) på något kriterium och hade en spridning av totalpoäng på 19 till 35 av 42 möjliga. Bland de fem kortlistade projekten från Göteborg samt ytterligare fem göteborgsansökningar var spannet 31-35 på totalpoäng. Bland de beviljade ansökningarna låg spannet på 35-41. Kriteriet med lägsta genomsnittliga poäng var 'metod och genomförande' vilket också ansågs vara det kriteriet som diskuterades mest i granskningspanelen.

Ålder, kön, akademisk grad, medsökande utanför hemuniversitet eller heminstitution, tidigare planeringsanslag eller mängden nedlagd tid på ansökan verkar inte ha påverkat utfallet. Däremot tenderar fler medsökande vara viktigt och även att inte ha för många discipliner i gruppen. Sex av de 11 beviljade projekten kom från centrumbildningar eller institut som är av mångdisciplinär karaktär. Mönster av innovation, hög samhällsrelevans, stark SDG-anknytning och allmängiltig frågeställning finns bland de beviljade ansökningarna.

Tvärvetenskap bedömdes som en parameter under 'metod och genomförande' bland 24 delkriterier och som sådan bedömdes angreppssätt beskrivet i ansökan snarare än hur gruppen var sammansatt. En aspekt angående tvärvetenskap som lyftes av

paneldeltagare var att det märks på en ansökan om tvärvetenskapen har blivit ihopsatt (forskare eller metoder) på ett snabbt och påtvingat sätt eller om det är något som utvecklats organiskt.

Utifrån analysen ges en rad möjligheter till förändring för forskare, universiteten och forskningsmiljöerna i Göteborg, grants office och innovationskontor, GMV, forskningsråden och forskningspolitiken.

Bakgrund

Den 11 oktober 2019 öppnade Formas en specialutlysning på temat 'Att förverkliga de Globala hållbarhetsmålen' (här även kallat SDG¹-utlysningen). Större tvärvetenskapliga projekt på upp till 20 miljoner kr per projekt kunde söka medel. Den 15 november 2019 anordnade Göteborgs Centrum för Hållbar Utveckling (GMV) i samarbete med Forsknings och Innovationskontoret på Göteborgs universitet ett informationsmöte med föredrag från Formas utlysningsansvarige Katarina Buhr med ca 90 deltagare från Chalmers tekniska högskola och Göteborgs universitet (GU). Under dagen gavs även ytterligare information, så som presentation kring SDG Impact Assessment Tool. Dagen avslutades med en match-making för forskare där 45 personer deltog.

När ansökningsperioden stängde 6 februari 2020 hade Formas fått in 174 ansökningar. Av dessa hade Göteborgs universitet sänt in 21 (12 procent av alla ansökningar) och Chalmers nio ansökningar (5 procent), dvs 17 procent av alla ansökningar kom från lärosäten i Göteborg.

Då Formas meddelade beslut kring vilka projekt som beviljades medel den 23 september 2020 fick 11 projekt dela på drygt 210 miljoner kronor, vilket motsvarar en beviljningsgrad på 6,6 procent. Av dessa var inget projekt från Göteborgs universitet eller Chalmers.

Syfte

Syftet med den här analysen är att belysa vilka eventuella faktorer som resulterade i att Göteborgs universitet och Chalmers inte lyckades få projekt beviljade trots rejäl satsning från lärosätenas forskare. Målet med analysen är att forskare och universiteten i Göteborg skall kunna få råd och guidning kring när och hur insatser för

¹ Sustainable Development Goals

att söka medel skall göras och därmed satsa mer riktat och förhoppningsvis mer framgångsrikt samt spara tid och pengar.

Material och metod

Till analysen har ansökningarna för de beviljade 11 projekten samt de 30 ansökningarna från Chalmers och Göteborgs universitets med tillhörande yttranden legat som grund. Sammanfattningar och yttranden har varit centrala i analysen, medan projektansökningarna på grund av tidsskäl inte genomgått någon textanalys eller granskats på vetenskapligt manér. Även information från Formas planeringsanslag 'Perspektiv på de globala hållbarhetsmålen' från 2018 har använts i analysen. Utlysningens ansvarig forskningssekreterare på Formas, Katarina Buhr, har bistått med material och svarat på frågor under arbetets gång. Mycket av bakgrundsinformation är hämtad från dokumentet 'Fördelningsbeslut i utlysningen "Att förverkliga de globala hållbarhetsmålen"' som Katarina Buhr sammanställt inför Formas Forskarråds beslut i september 2020. Totalt 19 individuella intervjuer har genomförts med forskarna som sökte från Göteborg. Ytterligare fem intervjuer har gjorts med forskare som beviljades medel. I båda fallen fick alla 41 en inbjudan till intervju (30 i Göteborg och 11 beviljade). Även intervjuer med panelgruppens ordförande, vice ordförande samt tre granskare från panelen är del av materialet. En 10-tal panelmedlemmar slumpades ut och fick inbjudan och de tre som svarade intervjuades. Två rundabords-samtal med universitetsledning samt forskare hölls även i Göteborg under våren där tidigare version av analysen diskuterades. Inspel från dessa diskussioner ingår också i analysen.

Utlysningen

Den 11 oktober 2019 öppnade Formas utlysningen 'Att förverkliga de globala hållbarhetsmålen', en av Formas största riktade utlysningar hittills. Syftet med utlysningen var att skapa forskning med hög relevans för FN:s globala hållbarhetsmål inom Agenda 2030. Utlysningen hade två inriktningar:

1. Synergier och konflikter: Här efterfrågades forskning om överlappning mellan olika hållbarhetsmål. Forskningen skulle fokusera på kopplingen mellan minst tre av de globala hållbarhetsmålen.
2. Humanistiska och samhällsvetenskapliga perspektiv: Här efterfrågades humanistiska eller samhällsvetenskapliga perspektiv på utmaningar som ryms inom ett eller flera av de globala hållbarhetsmålen.

I utlysningstexten, som togs fram i dialog med Formas forskningsråd, forskningssekreterare och ansvarig chef, efterfrågade Formas ansökningar för att bedriva samhällsrelevant forskning som främjar arbetet med Agenda 2030, nationellt eller internationellt, och gärna med ett långsiktigt perspektiv. Dessutom uppmuntrades projektdeltagare som beviljades planeringsbidrag i Formas förberedande utlysning från 2018, 'Perspektiv på de globala hållbarhetsmålen', att söka. Beviljat planeringsbidrag från 2018 var dock inte ett krav för att söka medel i den stora SDG-utlysningen.²

Formas forskningsråd beslutade att öppna utlysningen med en budget på 100 miljoner kronor. Mot bakgrund av det stora antalet inkomna ansökningar tog Forskarrådet ett nytt beslut i februari 2020 om att höja utlysningens preliminära budget till 200 miljoner kronor.

Beredningsprocessen

Av de 174 ansökningarna som inkom passerade 167 Formas formaliakontroller och gick vidare till granskning. Av de sju som uteslöts efter formaliakontroll kom två från Göteborgs universitet, vilket betyder att det totala antalet granskade ansökningar från Göteborgs lärosäten var 28 stycken.

På grund av det stora söktrycket och bredden av ansökningar som inkom till utlysningen genomförde forskningssekreterare på Formas initiala analyser av ansökningarna för att skapa en bättre förståelse för vilken kompetens som behövdes

² En intern analys av arbetssättet med planeringsanslag genomförs för tillfället på Formas.

till granskningen. Analyser av ansökningarnas SCB-koder (standard för svensk indelning av forskningsämnen) visade på en stor disciplinär bredd med ca 440 unika SCB-koder. De flesta återfanns inom huvudkategorin samhällsvetenskap, särskilt tvärvetenskapliga samhällsvetenskapliga studier, följt av naturvetenskap och teknik. Samtliga huvudkategorier fanns representerade och många ansökningar var tvärvetenskapliga. SCB-kodernas underkategorier var till stor hjälp för forskningssekreterarna för att identifiera mer specifika kompetensbehov i panelen. Samtliga globala hållbarhetsmål fanns representerade bland de inkomna ansökningarna. Varje ansökan kunde ange upp till tre hållbarhetsmål. Flest ansökningar hade kategoriserats för Mål 13 (Bekämpa klimatförändringarna), följt av Mål 12 (Hållbar konsumtion och produktion), Mål 15 (Ekosystem och biologisk mångfald) och Mål 11 (Hållbara städer och samhällen). Två forskningssekreterare analyserade ansökningarnas sammanfattningar och klustrade dem enligt nyckelord för att skapa ytterligare förståelse för kompetensbehov i panelen (Buhr 2020).

Granskningspanelen

Granskningspanelen är de personer som bedömer ansökningarna och som utgör panelen, i detta fall bestående av 42 personer. För att kunna hantera den stora mängden ansökningar och säkerställa relevant kompetens för den stora bredden av ämnen och discipliner genomfördes beredningen i två paneler - en panel för varje inriktning. Vid behov användes granskare från den ena panelen som externa bedömare i den andra panelen. Samma ordförande och vice ordförande användes för båda panelerna, för att säkerställa likabehandling och kalibrering mellan de båda panelerna. Många av granskarna som rekryterades hade en bred tvärvetenskaplig profil. Mer än hälften av granskarna hade tidigare erfarenhet av att granska för Formas. Även ordförande (en manlig representant för akademien utanför Sverige) och vice ordförande (en icke-svensk kvinna som både är aktiv forskare och avnämare) hade erfarenhet av ordförandeskap för Formas paneler. Totalt 24 granskare rekryterades till panelen "Synergier och konflikter" och 18 granskare till "Humanistiska och samhällsvetenskapliga perspektiv". Fördelningen mellan representanter för akademi och avnämare, samt män och kvinnor, exklusive

ordförande och vice ordförande, framgår i tabell 1. Utöver panelledamöterna användes tre externa granskare för att stärka panelens sammanlagda kompetens för fem ansökningar. De 12 svenska paneldeltagarna har ett förflutet som forskare men är idag inte aktiva forskare utan representerar avnämare, så som kommuner eller företag.

Granskarna börjar med att rapportera jäv och kompetens för alla ansökningar. Utifrån denna rapport fördelar forskningssekreterarna ansökningar till granskarna. Vid fördelningen beaktas även vilken kompetens som behövs för att granska ansökan. Som stöd för förståelse av ansökans innehåll och behov av expertis kan exempelvis ansökningarnas sammanfattningar och SCB-koder användas. Ordförande och vice ordförande granskar inga ansökningar, men förväntas skapa sig en överblick av vad ansökningarna handlar om för att kunna leda och förstå diskussionen vid panelmötet.

Tabell 1: Fördelningen av panelernas (n=42) representanter från akademi/avnämare samt könsfördelning (Källa: Buhr 2020)

Panel	Akademi	Avnämare	Ak/av	Män	Kvinnor
Synergier och konflikter	15	5	4	13	11
Humsam perspektiv	11	4	3	5	13

Effekt av förberedande utlysning 2018

Formas öppnade en förberedande utlysning 2018, 'Perspektiv på de globala hållbarhetsmålen', där planeringsbidrag kunde sökas. Det fanns dock inga krav på att ha sökt eller tilldelats planeringsbidrag för att söka den stora SDG-ansökan och ansökningarna behandlades inte heller på något annat sätt beroende på tidigare anslag (webinarie 2019).

Totalt 66 projektansökningar inkom till den förberedande utlysningen varav sex från GU och Chalmers, tre vardera. Av de 66 ansökningar som inkom till Formas blev 17

projekt beviljade planeringsanslag. Ingen av dessa var från Göteborg. Sexton av de 17 beviljade planeringprojekten sökte även i den stora SDG-utlysningen. I tre fall hade projekten bytt huvudsökande jämfört med planeringsbidraget. I dess fall var den tidigare huvudsökande en medverkande forskare. Av de 17 huvudsökande som fick planeringsanslag 2018 beviljades fyra medel i den stora SDG-utlysningen.

Bland de 19 intervjuade Göteborgsforskarna var det bara en som visste om att det fanns ett planeringsanslag 2018, men forskaren valde att inte söka på grund av en allt för omogen forskningsidé som inte var färdigbearbetad för en ansökan.

Bedömning

Innan ansökningarna går till bedömning gjordes formaliakontroller på Formas. Två ansökningar från Göteborg klarade inte formaliakontrollen och blev därmed inte bedömda. Formaliakontroller består av två delar. En del är av administrativ karaktär där ansökan kontrolleras så att den bland annat är fullständig, har ett giltigt sökt belopp (i detta fall ej under 10 eller över 20 miljoner kronor) och att huvudsökande har doktorsexamen. Den andra delen rör relevans för Formas, dvs att ansökan faller inom verksamhetsområdet för 'Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande' eller att ansökan inte faller inom utlysningens område. De två GU ansökningar som inte passerade formaliakontrollen avslogs just på denna punkt. Formaliakontroller förbereds och föredras av ansvariga forskningssekreterare och beslut fattas av ansvarig chef. I ett av göteborgsfällen som inte klarade formaliakontrollen hade huvudsökande fört en dialog med Formas forskningssekreterare innan inlämning om lämplighet och blivit uppmuntrad att söka.

Varje ansökan läses och bedöms av flera (oftast fyra) medlemmar i panelgruppen. Granskarna arbetar var för sig och ger individuella bedömningar och poäng till varje ansökan enligt kriterierna nedan (Utlysningstext 2019).

De kriterier som panelens medlemmar bedömer är:

- Frågeställning (fyra delkriterier)
- Metod och genomförande (nio delkriterier)
- Vetenskaplig kompetens (fem delkriterier)
- Frågeställningens möjliga samhällsnytta (tre delkriterier)
- Kommunikation med intressenter och användare (tre delkriterier)
- Slutbedömning

För varje kriterium ges poäng av följande valör:

1. Insufficient
2. Poor
3. Acceptable
4. Good
5. Very good
6. Excellent
7. Outstanding

Innan panelen har ett gemensamt förmöte, sammanställer Formas forskningshandläggare alla bedömningar och gör två preliminära rankningslistor, i) en baserat på sammanlagda poäng för varje ansökan utifrån granskarnas individuella bedömningar enligt kriterielistan och ii) en baserat på en standardiserad beräkning där hänsyn tas till granskarens användning av skalan (dvs för hård eller för generös betygssättning). Dessa preliminära rankningslistor tar Formas forskningssekreterare först upp till diskussion med ordförande och vice ordförande för att ta fram ett förslag till kortlista. För den här utlysningen beaktades dessutom ansökningar där tre av fyra granskare gett höga poäng medan den fjärde gett låga poäng. Utifrån dessa kriterier gjordes ett förslag till en kortlista som diskuterades med och godkändes av panelen vid ett förmöte. För den här utlysningen framförde Formas forskningssekreterare önskemål om att minst tre gånger så många projekt som kunde bli finansierade skulle komma till diskussion och alltså finnas med på kortlistan, vilket ordförandena och resten av panelen säkerställde. De ansökningar som fanns på kortlistan blev diskuterade vid panelens stormöte. De som inte hamnade på kortlistan fick avslag och uteslöts från möjligheten att få medel.

Bland de 28 ansökningar som bedömdes från Göteborg kvalificerade fem in sig på kortlistan. För övriga 23 blev påföljden att de inte lyftes upp till diskussion i bedömningsgruppen. I och med det fick de följande standardyttrande.

Your application to Formas' call "Realising the global sustainable development goals" has been evaluated. Based on this evaluation and due to a high level of competition your application was not granted funding. Scores for the individual criteria are rounded mean values of scores from multiple reviewers and the final assessment score reflects the overall panel evaluation.

Kriterierna vid bedömning

Medelpoäng för varje kriterium ges i tabell 2 med min och max i parentes. Ingen Göteborgsansökan hade poäng 7 (högsta poäng – outstanding) på något av kriterierna. Ett projekt hade poäng 2 (poor) på 'metod och genomförande'. Det viktigaste kriteriet är 'slutbedömning' och där gavs fyra stycken 6:or till Göteborgsprojekt. Totalsumman för alla sex kriterier för göteborgsansökningarna hade en spridning på 19 till 35 poäng av 42 möjliga.

Tabell 2: Kriterier och betyg för göteborgsansökningar och beviljade projekt. Medel (min-max) där minsta poäng är 1 och max 7.

Kriterier	Frågeställning	Metod & genomf	Vet komp	Samhällsnytta	Kom. använd.	Slutbedömn.
Göteborg (n=28)	4,9 (3-6)	4,4 (2-6)	5,1 (4-6)	4,6 (3-6)	4,7 (3-6)	4,7 (2-6)
Gbg-ansökningar på kortlistan (n=5)	5,6 (5-6)	5,2 (5-6)	5,6 (5-6)	5,2 (5-6)	5,6 (5-6)	5,6 (5-6)
Beviljade (n=11)	6,5 (6-7)	6,2 (6-7)	6,2 (5-7)	6,3 (6-7)	6,3 (6-7)	6,4 (6-7)

Bland de beviljade projekten fanns en enda 5:a på vetenskaplig kompetens medan resten bara hade 6:or och 7:or. Spridningen på totalpoängen var 35 till 41.

Fem av göteborgsansökningarna var med på kortlistan och gick till diskussion på panelens tvådagarsmöte. Poäng i denna grupp bestod enkom av 5:or och 6:or och hade totalpoäng på 31 till 35. Bland göteborgsansökningarna fanns ytterligare fem ansökningar som hade poäng i samma spann. Orsaken till detta resultat är att de som hamnade på kortlistan hade högre poäng från sammanställningen av granskarnas omdömen innan diskussion i panelmötet, där de blev sänkta.

I yttranden från de fem som kom upp till diskussion framgår att de var starka ansökningar. Nedan ges utdrag av den negativa kritik som fanns att finna i dessa:

1. .. the proposal does not build explicit linkage to the SDGs, which is a weakness considering the focus of the call. The scientific method is clearly described, but the potential ethical issues ...as well as gender and diversity issues, are largely ignored in the proposal... The communication plans are realistic, but somewhat modest, and focus largely on academia and policymakers.
2. ..., but the proposal could have been further strengthened if it had included ethical considerations and accounted more clearly for gender and diversity issues. Also, the methods could have been even better explained.
3. However, the rationale for merging ... and ... could have been made more explicit.... ..., but why the suggested case studies are chosen and what they represent is a bit unclear to the panel.
4. ... although more detail was required on some of the specifics of particular methodologies with respect to some of the survey and interview approaches. ... but appears to lack a more proactive approach particularly in relation to the general public.
5. ... but with some critique regarding the proposal only addressing one (rising inequality) of the four critical trends identified in the Global Sustainable Development Report... The lack of attention to the management of environmental commons in the rural context (e.g. climate change, biodiversity loss and waste) was seen as a significant weakness. ... although there is a lack of PhD supervision. While the project addresses the challenges of Agenda 2030 well, it is less convincing in its ability to be transformative.

Det kriterium som hade lägst poängmedel i alla tre grupper var 'metod och genomförande'. En tolkning kan vara att granskarna antingen är väl bekanta med en metod och då ser luckor och brister lättare och i andra fall var det svårt att bedöma just metoder av så brett slag som fanns beskrivet i den här utlysningens ansökningar, medan det är lättare att känna trygghet i en frågeställning, gruppens vetenskapliga kompetens, projektets samhällsnytta och kommunikation med intressenter och avnämare.

Från intervjuer med granskningspanelens medlemmar framkom att det som lades mest tid på i diskussionerna i panelen var om frågeställningen passade utlysningen och om metodiken passade frågorna. 'Metod och genomförande' framkom som det svåraste kriteriet att sätta poäng på. Detta var speciellt uttryckt bland de i panelen som inte representerar forskarvärlden utan var från avnämarsidan. Det kriterium som sägs ha diskuterats minst var 'vetenskaplig kompetens'.

Tvärvetenskap

Konceptet tvärvetenskap diskuterades med Formas och paneldeltagare. I Buhrs rapport (Buhr 2020) står att '*Samtliga huvudkategorier fanns representerade och många ansökningar var tvärvetenskapliga*', vilket baseras på hur forskningsansökningarna har använt sig av SCB-koderna. SCB-koderna är en självskattning av hur projektansökan beskrivs av projektgruppen själv. Under intervjuer med Formas och paneldeltagare framkom att frågan om tvärvetenskap inte diskuterades i någon hög grad som en viktig kvalitet avseende projekten. Av de kriterier som panelen hade att ta ställning finns följande delmål med som ett av nio under 'metod och genomförande (eller ett av alla 24 delkriterier som bedöms):

'Eventuella mångvetenskapliga och tvärvetenskapliga angreppssätt är tydligt beskrivna och ändamålsenliga'

Det betyder att tvärvetenskap är av relevans för metoder och angreppssätt som beskrivs i ansökan snarare än hur gruppen är sammansatt, något som många av de sökande hade uppfattat som en viktig aspekt för den här utlysningen.

Vid läsning av ansökningarna och yttranden blir det vidare tydligt att definitionen av tvärvetenskap inte är entydig. Det faktum att det var 42 granskare som gjorde sin egen läsning ges som en förklaring till resultatet av hur begreppen mång- och tvärvetenskap har bedömts, tillika att det inte gavs tyngd i diskussionerna på mötena. Under intervjuerna med paneldeltagare indikerades också att tvärvetenskap hade relevans vad gäller frågeställningen men sällan avseende gruppen, vilket kan relateras till kriteriet ovan där angreppsätt är i fokus.

Tvärvetenskapliga miljöer

En aspekt angående tvärvetenskap som lyftes av paneldeltagare var att det märks på en ansökan om tvärvetenskapen har blivit ihopsatt (forskare eller metoder) på ett snabbt och påtvingat sätt eller om det är något som utvecklats organiskt. Det sistnämnda fick högre poäng i bedömningarna. En organiskt och övertygande tvärvetenskaplig ansökan kan hänga samman med mognad av grupper och idéer. Under intervjuer med paneldeltagarna nämndes vidare hur det är en pedagogisk konst att skriva bra ansökningar.

Här kan tvärvetenskapliga miljöer vara en faktor. Av de beviljade projekten kom sex från centrumbildningar eller institut som är av mångdisciplinär karaktär så som LUCSUS på Lunds universitet, Centrum för forskning om religion och samhälle på Uppsala universitet, Stockholm Resilience Centre, Institutet för Framtidsstudier, Beijer institutet och Stockholm Environment Institute.

I Göteborg har vi UGOT-centrumbildningar på GU och Areas of Advance på Chalmers som kan liknas vid tvärvetenskapliga strukturer. I de 30 göteborgsansökningarna angav fyra länkar till någon av dessa. Två av dem fanns på kortlistan och hade totalsumma 35 i poäng. Ytterligare en från GU angav en UGOT-centrumbildning i ansökan med en ansökan som hade en totalsumma på 29 poäng. Bland de nio ansökningarna från Chalmers angav en länk till Area of Advance på en ansökan som hade totalpoäng 32. En tolkning av detta är att ansökningar som skapats ur tvärvetenskapliga miljöer har högre vetenskaplig kvalitet för den här typen av utlysning.

Projektgruppers konstellationer

I tabell 3 finns en sammanställning av gruppammansättningarna baserat på information från ansökningarna för göteborgsansökningarna, de fem från Göteborg som kom på kortlistan och de projekt som blev beviljade.

Tabell 3: Information om projektgrupperna. Medel (min-max). H-index på huvudsökande är från Google Scholar. Univ.-universitet, inst.-institution, disc-disciplin Dr-doktor, Dc-docent, Pr-professor.

	Antal meds.	Meds. utom univ. %	Meds. utom inst. %	Meds. utom disc. %	H-ind.	Akademisk grad					Ålder
						K	M	Dr	Dc	Pr	
Gbg (n=28)	5 (1-10)	64 (0-100)	74 (0-100)	56 (0-100)	14 (0-75)	20	10	7	11	10	49 (35-65)
Gbg kortlista (n=5)	6 (3-8)	41 (0-100)	77 (0-100)	64 (0-100)	15 (9-29)	4	1	0	3	2	49 (41-61)
Bevilj. (n=11)	7 (2-10)	67 (0-100)	75 (20-100)	41 (0-100)	34 (1-148)	6	5	5	3	3	49 (33-65)

Ålder (49 år), kön, akademisk grad, medsökande utanför hemuniversitet eller heminstitutionen verkar inte ha varit viktiga faktorer. Däremot tenderar fler medsökande vara viktigt och även att inte ha för många discipliner i gruppen. Även H-index på huvudsökande taget från Google Scholar ser ut att spela roll även om variationen på indexet för de huvudsökande av de beviljade ansökningarnas minst sagt är stor (1-148).

Mönster bland beviljade projekt

Bland de 11 beviljade ansökningarna har mönster av framgångsfaktorer sökts. Den akademiska graden på huvudsökande varierar från doktorer (5 st) till docenter (3 st) till professorer (3 st) (tabell 3). Deras H-index på Google Scholar varierar från 1 till 148. Fyra av de 11 huvudsökanden hade haft planeringsanslag från 2018. Antalet medsökande varierade från två till 10 med ett medel på sju. Andelen medsökande som var utanför hemmainstitutionen varierade från 20 till 100 procent med ett medel på 75. Andelen medsökande med annan disciplin än den huvudsökande varierade från 0-100 procent med ett medel på 41. Bland de huvudsökande som blev intervjuade varierade tidsåtgången för att få ihop ansökan från en vecka till 30 procent under ett år (den sistnämnda hade planeringsanslag).

Från denna genomgång är det svårt att se ett mönster och förklaringen på framgång finns därmed inte att finna i

- tidigare planeringsanslag
- nedlagd tid på ansökan
- professorsgrad med högt H-index
- att ha forskargrupper i andra discipliner utanför sin egen institution
- Ett mönster är dock att utav de 11 beviljade ansökningarna är sex projekt från miljöer med multidisciplinär karaktär, vilket beskrivits ovan.

En egenskap som nämnts i intervjuer och som kan skönjas bland de beviljade projekten är att alla hade starka internationella och ofta allmängiltiga frågeställningar. I utlysningstexten står det tydligt i kriteriet "Frågeställningens möjliga samhällsnytta" att relevansen kan vara nationell eller internationell. Bland de projekt som kom från Göteborg fanns frågeställningar som till en högre grad hade nationell karaktär. Dock framgick under intervjuer bland de sökande att många hade uppfattningen att det skulle vara nationellt fokus utifrån texten i utlysningen. Detta gäller både bland de forskare som fick avslag och som blev beviljade.

Många av de beviljade projekten hade forskargrupper som kan beskrivas som sammansvetsade och produktiva ur fler aspekter. Två av de beviljade projekten hade en grupp med majoriteten av forskargruppen från en institution och en där alla forskarna var ifrån ett aktivt och gemensamt forskarcentrum. I två av fallen var alla projektdeltagare från en disciplin och i ytterligare två var bara en deltagare i gruppen från en annan disciplin än den huvudsökande. I alla beviljade projekt fanns någon sampublicerad skrift där två eller flera av deltagarna fanns med. Detta fanns dock även bland de som sökte från Göteborg.

Ansökningarna som blev beviljade hade hög grad av innovativa inslag och samhällsrelevanta och SDG-nära frågeställningar, vilket är skrivningar som finns i alla 11 yttranden.

Yttranden kring innovation

1. It addresses key challenges and offers innovative and interesting perspective.
2. ... is innovative and the project has the potential to be transformative.
3. This is an original and worthwhile project with significant potential impact.
The proposed topic is very innovative, addressing a fundamental scientific challenge which has remained largely unexplored.
4. Excellent, fresh, and well directed research questions.
5. The proposal is highly innovative and very ambitious, with outstanding research question
6. Particularly interesting is the concept...
7. ...but it critically analyses former experiments and tests new ones in the living labs...

Yttranden kring samhällsrelevant frågeställning

1. The research topic has clear potential to make important scientific contributions, with clear relevance for the implementation of SDGs.
2. This is an excellent and very well written proposal addressing relevant questions with clearly articulated links to the Agenda 2030.
3. Its strengths include the urgency of the issue, the network with both senior academia and with civil society, and communication with stakeholders.

4. An excellent proposal on conflicts around climate action (SDG13), investigating the synergies between air pollution (SDG11.6) and health (SDG3).

Enligt intervjuer med de huvudsökande så skiljer sig inte ansökningsprocessen bland de beviljade jämfört med göteborgsansökningarna åt med avseende på stöd från chefer, ekonomer, administratörer, grants office och innovationskontor eller i kontakt direkt med Formas. De har inte fått hjälp eller vänt sig till dessa enheter för att få stöd att utveckla ansökan.

Dock berättade en av de beviljade huvudsökande att sen några år tillbaka är det organiserade kollegiala läsningar av varandras ansökningar på arbetsplatsen, vilket uppskattades i det här fallet.

Geografisk placering av beviljade projekt

Av de beviljade projekten var nio av 11 projekt hemmahörande i och kring Stockholm och Uppsala (Stockholm Resilience Centre/Stockholms universitet, Institutet för Framtidsstudier, Uppsala universitet, Beijer Institutet/Kungliga vetenskapsakademien, Kungliga Tekniska högskolan, Karolinska institutet, SEI Stockholm, Sveriges lantbruksuniversitet Ultuna) och två från Lunds universitet.

Geografisk spridning av de huvudsökande är inte en faktor vid rankning av ansökningar. Den enskilt viktigaste frågan för att bevilja projekt är kvalitet enligt poängsystemet som används.

Under rundbordsamtal kring resultatet från den här analysen lyftes en diskussion om huruvida path dependency³ skulle kunna vara en förklaring till utfallet av den här utlysningen avseende geografisk spridning. Indikationer på att geografi inte är en förklarande parameter är att bara 12 av de 42 granskarna var svenskar, men å andra sidan var åtta av de 12 granskarna från Stockholm och ytterligare två från Uppsala.

³ From Wikipedia: Path dependence exists when a feature of the economy (institution, technical standard, pattern of economic development etc.) is not based on current conditions, but rather has been formed by a sequence of past actions each leading to a distinct outcome.

Path dependency kan ju också vara att huvudsökande är starkt länkad till Formas genom att tidigare fått Formasmedel. Av de 11 som blev beviljade har sex aldrig tidigare haft medel från Formas och som nämnts tidigare hade bara fyra av de beviljade projekten även beviljats Formas planeringsanslag.

GMV:s insats

Vid informationstillfället i Göteborg den 15 november 2019 deltog fem av de som senare var huvudsökande på SDG-utlysningen. En av dessa fick bra totalpoäng, kom på kortlistan och blev diskuterad i panelgruppen. Ingen av de intervjuade upplevde att de fick sig något tillgodo på informationsträffen som påverkade hur de skrev sin ansökan. Många visste om att mötet hölls men ansåg att det inte var värt att delta.

Huruvida deltagare fick information som gjorde att de avstod då de ansåg att deras idé inte var lämpad vet vi dock inte, men om så är fallet bör det också ses som värdefull information som besparade tid för forskaren.

Ingen av de fem som deltog i match-makingen utnyttjade den kontakten för arbetet med ansökan. Som uttryckt av flera av de intervjuade så tar etableringen av en ny forskarkontakt mycket längre tid än de tre månader som erbjöds här. Tidsaspekten syns även bland många av de beviljade ansökningar där kvalitén på ansökningarna kan korreleras mot forskargrupperns ålder och historia.

Möjligheter

Utifrån analysen av den här speciella utlysningen, de utförda intervjuerna och diskussioner kommer här några tankar kring råd eller guidning vid forskningsansökningar för forskare, universitet och forskningsmiljöer, grants office och innovationskontor, GMV, forskningsråd och forskningspolitik.

Forskarna

- Innovation (en av forskningens grundpelare), blandning av solid etablerad kunskap (starka forskargrupper) och något kittlande nytt, utlovade resultat (metod och genomförbarhet) som skapar nyfikenhet och hög relevans till utlysningen är mönster som går att se i de beviljade ansökningarna. Förmågan att presentera ett starkt narrativ på ett pedagogiskt sätt är av vikt.
- De kriterier som finns för den specifika utlysningen är av stor vikt då det är dessa kriterier granskningspanelens medlemmar använder och söker stöd från för att ge poäng och för att argumentera för att kvala in eller avslå ansökningar.
- Återanvänd kontakter och idéer och se ansökningsskrivande som en investering. Starka forskningskonstellationer byggs på sikt genom arbete och vidareutveckling. Under intervjuer med sökande framgick att även de som fått avslag använt delar av sina ansökningar till nya ansökningar eller i några fall till vetenskapliga publikationer.
- SCB-koder och nyckelord som forskare anger samt sammanfattningar kan vara vägledande faktorer för hur forskningssekreterarna väljer ut granskare. I den mån det är möjligt att avgöra styrkor och svagheter i den egna ansökan bör forskare välja koder och nyckelord där styrkorna finns.
- Prioritera insatser och diskutera i arbetsgruppen, på arbetsplatsen och med chefen för att få stöd i dessa val. Organiserade läsningar av ansökningar angavs av en av de beviljade huvudsökandena som en metod att dra nytta av kollegor samt att prioritera, vilket kan vara en rekommendation.
- Om möjlighet finns, be någon icke-akademiker eller någon avnämare att läsa och kommentera ansökan. Berättelsen och den pedagogiska förmågan att i text redogöra för idé och möjligheter är inte ett kriterium vid granskning men troligen helt central för granskarnas förmåga att bedöma ansökan, medvetet eller omedvetet.

- Se till att synas på Google Scholar vilket är en sökmotor som används flitigt bland avnämare och icke-akademiker som söker vetenskapligt stoff, t ex granskare. Åtta av göteborgsforskarna som sökte SDG-medel har inte ett konto på Google Scholar.
- Att ha med 'stjärnforskare' är inte en självklar fördel. I intervjuer med göteborgsforskare diskuterades det som en eventuell brist i deras ansökan. I intervjuer med medlemmarna i granskningspanelen framkom att om en välkänd forskare finns med på en ansökan blir vissa granskare mer kritiska och mer tid läggs på att se om det bara är 'mer av forskning som redan gjorts' eller att ansökan är dåligt skriven med en grad av lat nonchalans vilket granskarna hade erfarenhet av.

Universiteten och forskningsmiljöer i Göteborg

- Synliggör, planera och internalisera tiden som forskare lägger på ansökningsarbete i deras arbetsplan. Som chef, se till att ansökningsarbete ges utrymme i arbetsplaneringen och hjälp till att prioritera. Om inte så kan effekten bli att tid tas från annan redan finansierad forskning vilket leder till sämre forskning, eller att medarbetarna gör det på fritiden vilket leder till risk för ökad ohälsa.
- Se över strategier för arbetet med forskningsansökningar där återanvändning av redan skrivna ansökningar, idéer, nätverk och kontakter är med i arbetet. Genomsnittstiden för att utveckla en ansökan för den här SDG-utlysningen var 201 arbetstimmar, vilket är över en månads arbetstid. Därav relevant att identifiera idéer och ansökningarna som inte matchar utlysningen helt, och se till att de inte tar för stort utrymme, alternativt att forskaren inte söker. Å andra sidan, identifiera idéer och ansökningar med stark relevans för en utlysning och se till att stöd och tid ges för att utveckla ansökan genom att sätta upp samläsningsgrupper, be avnämare påverka, koppla in grants office och innovationskontor och för dialog med bidragsgivaren.

- Bedriv lobbying för mer basanslag och rätten till att universiteten själva skall avgöra vad som är bra forskning. Argumenten är att det är kostsamt att forskningsmeriterande och höglönade akademiker lägger en stor del av sin tid på att söka medel. Enligt beräkningen i tabell 4 lades totalt 18 års arbete ner på att ta fram de 174 ansökningarna i den studerade utlysningen. Resursåtgången för att skriva 174 ansökningar utgör drygt 14 procent (29 miljoner) av den tillgängliga budget på 210 miljoner som Formas hade för denna utlysning, och då är inte kostnaderna för Formas arbete samt panelen inräknad.

Beräkning kring resursåtgång för att ta fram SDG-ansökningar

Göteborgs universitet skickade in 21 ansökningar
Chalmers skickade in 9 ansökningar
Antagande: snittlön på 57 230 kr*

Baserat på intervjuer med 19 sökande från Göteborg samt fem som blev beviljade, var arbetstiden lagt på ansökan tre veckor för huvudsökande som medel, dvs 120 timmar. I snitt hade göteborgsansökningarna fem medsökande. Genomsnitt som dessa medsökande la ner på ansökan var två dagar var, dvs 80 timmar tillsammans. Som snitt ges en timme för budgetöversyn av ekonom. Det blir totalt 201 timmar per ansökan.

Tabell 4: Tids- och resursåtgång för att utveckla 30 ansökningar från Göteborg och de 174 ansökningarna totalt.

	Timmar	personmånader	kronor
GU	4221	26	3 532 930
CTH	1809	11	1 524 223
Totalt	6030	38	5 047 042
Alla 174 ansökningar	34974	219 (18 år)	29 272 845

Från GMVs sida lades 80 timmar och drygt 45 000 kr på att arrangera informationsmaterial och träffar.

*Med medellön för alla professorer och lektorer på GU och Chalmers under 2020. I beräkningen tillkommer schablonsiffror på 56% lönekostandspåslag samt 50% overhead.

- Huruvida att skriva ansökningar skall ses som en ren kostnad eller en investering kan diskuteras. Forskare angav under intervjuer att de använt delar av ansökan till andra ansökningar. Under intervjuerna diskuterades också tidsåtgången för att skriva SDG-ansökan och flera forskare angav att de lägger mer tid på att söka medel än att forska och skriva vetenskapliga artiklar.
- Sex av de 11 beviljade projekten kom från mångdisciplinära miljöer, många av dem med hög nationell och internationellt renommé. Även om Göteborg har Chalmers Areas of Advance och GU UGOT-centrumbildningar samt många avdelningar och grupperingar som jobbar över disciplingränser saknar Göteborg kompletta miljöer med alla de kritiska akademiska beståndsdelar som troligen krävs för stark forskning inom mångvetenskap och hållbar utveckling.
- Om medel finns, använd de starka göteborgsansökningarna från de 30 som utvecklat idéer för denna utlysning och starta egen Göteborgs-baserad SDG-forskningsatsning. Mer än halva jobbet är redan gjort – ansökningarna är granskade och bedömda!

Grant Office och innovationskontor

- Jobba pro-aktivt mot relevanta forskare vad gäller planeringsanslagsinformation och stöd. Även om det i detta fall inte fanns så starka samband mellan de som fått planeringsanslag 2018 och de som blev tilldelade SDG-medel 2020, så hade bara en av de 19 intervjuade Göteborgsforskarna information om att det funnits ett planeringsanslag.
- Ge tydlig information om vad grants office ger stöd till och vad de inte ger stöd till. Ingen av de intervjuade forskarna, varken i Göteborg eller bland de beviljade, vände sig till något grants office för frågor vad gällde SDG-utlysningen. En kommentar var att grants office inte uppfattas som användbara då informationen som ges är att grants office inte jobbar med just

den utlysningen eller att det ges tips om att det går att söka medel hos VR eller annat som är allmängods för forskare.

- Hjälptill med att dissekera utlysningstext och stötta forskare i formaliakrav som ofta finns.

GMV

- Stötta och stärk inslagen av mångvetenskap och hållbar utveckling i ansökningsprocesser i redan existerande forskningsgrupper. Starka forskningsansökningar tenderar att komma från starka grupper som har en historia ihop.
- Match-making och etablering av nya kontakter inom akademien kan stödjas och bör följas upp och ses som ett långsiktigt projekt för att ge det utfall (tex beviljade bidrag) och resultat (stark forskning) som önskas.
- Match-making med avnämare och relevanta aktörer i samhället kan utvecklas för ansökningsprocesser av det slaget som kräver hög grad av samhällsrelevans.
- Delar av den kritik som yttrandena från de fem diskuterade ansökningarna (se under 'Bedömningar') är områden där GMV skulle kunna ge stöd och hjälpa till att utveckla ansökningarna, så som att bidra till att stärka forskarnas kunskap om de Globala målen och hur de kan relatera sin forskning till dem och att stärka sitt kommunikationsarbete och sin interaktion med externa intressenter.
- Verktyg och metoder för att ge den typen av stöd vid rätt tidpunkt och med rätt forskargrupper har troligen hög utvecklingspotential.

Forskningsråden

- Ha längre ansökningstider. Flera forskare jämförde med andra länders forskningsansökningsprocesser som kan vara upp mot ett år och belyste hur korta och snabba processerna är i Sverige, vilket ses som en urholkning av forskningskvalitén och bidrar till stress hos forskare.

- Genomgående bland alla som deltagit i intervjuer är att detta var en för bred utlysning. Tydliggör fokus än mer för att minska förvirring, så som kring geografiskt fokus och vilka frågeställningar som går under Formas mandat för att undvika att bli bortplockad i formaliakontrollen.
- I intervjuer med medlemmar i granskningspanelen framkom ett missnöje med att så många som verkligen inte platsade hade sökt, eller som sades under en intervju "det är taskigt mot forskarna".
- På samma spår, vid förfrågningar till Formas var mer kritisk och ge realistiska prognoser för att undvika onödigt arbete så som att inte klara formaliakontroll på grund av att det inte är Formas ansvarsområde.
- Några av de intervjuade medlemmarna i granskningspanelen upplevde en diskrepans mellan utlysningstexten som fokuserade väldigt mycket på Agenda 2030 eller SDG:er och formuläret som de använder vid granskning. Länken till hållbarhetsmålen hade inte en given plats i det senare fallet.
- Vad gäller SDG-länken framfördes från medlemmarna i granskningspanelen att det i sig var väldigt brett. 'SDG-relevans' kan vara allt och i just det här fallet var det ofta ett sökande efter vad Formas ville ha - projekt som fokuserade på SDG-relaterad metodutveckling eller SDG-implementering. Det upplevdes som svårt.
- Utveckla tvåstegs-processer och bjud in starka förslag till full ansökan för att spara tid och pengar.
- Ge återkoppling till sökande baserat på detaljerade omdömen från granskarna. I detta fall har varje ansökan lästs och bedömts av flera granskare som haft åsikter och relevant återkoppling att ge till de sökande. Frågan togs även upp med medlemmarna i granskningspanelen som upplever det som rimligt då betygskriterier och standardiserade yttranden inte ger guidning för att utveckla ansökan. Med tanke på att mycket kvalitativ tid läggs ned på att både skriva ansökningar (201 arbetstimmar per ansökan enligt snittet i tabell 4) och granska dem är det rimligt att ge konstruktiv återkoppling som kan hjälpa fortsatt arbete med forskningsidén och vidare matchning till relevanta utlysningar.

Fördelning av forskningsresurser

- För att frigöra tid bland framgångsrika forskare och forskargrupper som kan driva forskningen framåt på hög nivå utan att kontinuerligt konkurrera om medel med ovisst resultat och oönskade avbrott skulle basanslaget kunna öka direkt till universiteten.
- Basfinansiering skulle kunna täcka en större del av behovet av breda och fria forskningssatsningar (se tabell 5) som är mer komplicerade att bereda på forskningsråd, medan forskningsråden hanterar smala och fokuserade utlysningar som har lättare att profileras hos rätt forskare. Det skulle innebära stora tids- och resursbesparingar för forskare, institutioner och universitet (se tabell 4 för exempel).

Tabell 5: Fördelar och nackdelar med smala & fokuserade utlysningar kontra breda & fria (framtagen av författaren i dialog med Formas).

Utlysningar	Positivt	Negativt
Smala & fokuserade	<ul style="list-style-type: none">• Lätt för sökande att identifiera passande utlysningar• Hög beviljningsgrad• Sparad kollektiv forskartid• Tydliga kriterier & lätt utvärdering	<ul style="list-style-type: none">• Låg frihetsgrad• Exkluderande• Missar ev. nya idéer
Breda & fria	<ul style="list-style-type: none">• Plats för nytänkande• Inkluderande• Plockar ev. upp nya idéer	<ul style="list-style-type: none">• Svårt identifiera projektidéer till breda utlysningar• Låg beviljningsgrad• Kostsam kollektiv forskartid• Otydliga kriterier & svår utvärdering

- Forskningsråd kan ses som en industri. Även om kvalitén i arbetsmetoderna och processerna är hög och transparent (det sistnämnda ifrågasattes dock av några intervjuade forskare) så finns det inga incitament för råden att minska sin verksamhet även om det skulle gagna svensk forskning, utan snarare tvärtom. Här kunde svensk forskningspolitik styra mer medel direkt till universiteten. Dock går utvecklingen i motsatt riktning med ökade anslag till forskningsråd och en krympande andel direkt till universiteten de kommande åren (2021-2024) enligt Regeringens proposition 2020/21:60 (tabell 6).

Tabell 6: Fördelning av ökade forskningsmedel från regeringen i miljoner kronor till universitet och högskolor samt de tre forskningsråd som har störst budget (Källa: variant av tabell 4.1 i Regeringens proposition 2020).

	2021	2022	2023	2024	Totalt
Universitet och högskolor	1270	913	943	953	4079
VR	1110	1174	1270	1505	5059
Vinnova	545	492	409	614	2060
Formas	257	325	360	360	1304
<i>Totalt till tre forskningsråd</i>	<i>1912</i>	<i>1991</i>	<i>2039</i>	<i>2479</i>	<i>8421</i>

Referenser

Buhr, K (2020) Fördelningsbeslut i utlysningen "Att förverkliga de globala hållbarhetsmålen" Forskarrådet – PM Formas. Dnr: 2019-00115

Regeringens proposition 2020/21:60. Forskning, frihet, framtid – kunskap och innovation för Sverige.

<https://www.regeringen.se/4af915/contentassets/da8732af87a14b689658dadcfb2d3777/forskning-frihet-framtid--kunskap-och-innovation-for-sverige.pdf>

Utllysningstext (2019) Att förverkliga de globala hållbarhetsmålen. Formas

https://formas.se/download/18.6e0a888216d6c8fbfaa3d9b6/1580381628844/Utlysningstext_Attn-forverkliga-de%20globala-hallbarhetsmalen.pdf

Webinarie (2019) Information och frågestund om utlysningen 9 oktober.

<https://formas.se/en/start-page/archive/calls/2019-07-31-realising-the-global-sustainable-development-goals.html>